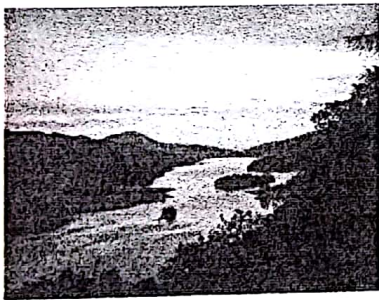

KESKENY ÚT

A Károlyi Gáspár Teológiai és Missziói Intézet lapja 1999. nov.-dec. II. év, 11. szám

**Ismeretes
az Isten
Júdában,
nagy az Ő
neve
Izráelben**

Zsoltár 76:2

Az újjászületés

**A magyar
puritanizmus**

Krisztusnak élni

**Belépés az
Öszövétségbe**

Robert Boyle

ISTEN KÖZELÉBEN

Irányítás és buzdítás a keresőknek.

„Megtaláltok engem, ha kerestek és teljes szívvel folyamodtok hozzám.” Jer 29:13.

Ez az ige része volt annak az utasításnak, amelyet Isten adott szolgáján keresztül a babiloni fogságban lévő népnek. Nyugodtan kellett maradniuk Babilonban, míg elérkezik a szabadulásra alkalmas idő, amikor Isten kegyelmesen meglátogatja őket, s ezáltal bűnbánatra indulnak. Akkor lehetnek majd teljesen biztosak abban, hogy eljött szabadulásuk ideje, ha teljes szívvel keresik az Urat. Általános érvényű alapelv, hogy akkor érkezik áldás a minden könyörület Istentől, ha imádkozni kezdünk. A kegyelem Ura áldást küldhet nekünk, még mielőtt kérjük, mivel korlátlan uralkodó, és gyakran sokkal többet ad, mint reméljük, mégis érvényes „aki keres, talál” ígérete, és nekünk ezzel az ígérettel élnünk kell. Bátorító kezességet kapnak azok, akik őszinte buzgósággal keresnek, de az őszinteség feltételéhez mulhatatlanul hozzá kell kötnünk buzgóságunkat.

Ezzel az alkalommal meg sem kíséreltem, hogy tanítsak, hanem arra törekszem, hogy az igazságot mélyen a szívbe és a lelkiismeretbe véssem.

Először a meg nem tértekhez fordulunk. Igénknek van mondanivalója számotokra. „Megtaláltok engem, ha kerestek és teljes szívvel folyamodtok hozzám.” Elvesztettétek Istent: távol vagytok tőle; bűneitek elválasztottak titeket az Alkotótól, és semmi sem lesz rendben - igazán rendben - veletek soha, míg vissza nem tértek Istenhez. Olyanok vagytok most, mint a nyáj, amely távol van a pásztortól. Szükségeitek van Istenre, és sosem álltok helyre, míg meg nem találjátok őt. Ennélfogva igénk arra buzdít titeket, hogy „keressétek őt”. Nem ülhettek tovább összefont karokkal, mondván, hogy „majd jön, ha akar.” A tékozló fiú ezt mondta „felkelek és elmegyek apámhoz”. Keresned kell az Urat.

E keresés közben haszontalan a szívedbe tekintened, mert üres, mert nincs benne semmi isteni, és egészében elidegenedett Istentől. Ne várd, hogy gyógyírt találj a betegségre. Senki sem hordozhatja üres pénztárcáját, azzal a reménnyel, hogy a szükséges dolgait beszerezheti, mert szegénységből nem fakad gazdagság. Az sem lenne bölcs dolog, ha saját elképzeléseid szerint igyekeznél jó dolgokat véghezvinni abban a reményben, hogy érdemszerző erőfeszítéseid révén megjobbíthatod magad. Ember, az egész baj abból származik, hogy elszakadtál Istentől, így vissza kell térned Istenhez; amíg az Úr ellensége vagy, legjobb tetteid is csak annak a büszke és önhitt bűnnek a részei, amely elveti a Megváltót és magát állítja helyére. Nagyon helyes lett volna, ha a tékozló fiú megmosakodott volna és abbahagyta volna a disznók etetését; még kíváncsiabb lett volna, ha elhagyja a rossz nőket és azt a kicsapongó életet, amelybe belemerült; de ha csak ezeket tette volna meg és semmi többet, ez a nagy eltévelyedést nem orvosolta volna, mert a rossz gyökere abban állt, hogy elhagyta az apai házat. Ő, meg nem tért ember, a te esetedben is ez az alapvetően rossz. Sosem leszel tökéletesen boldog és jó, míg meg nem békülsz Istennel. Felhatalmazást kaptál, hogy keresd őt, és micsoda kiváltság ez! Amikor Ádám vétkezett nem térhetett vissza a Paradicsomba, mert ott állt egy felvértezett kerub lángoló pallossal a kezében, hogy őrizze az utat, és Ádám ne érhesse el az élet fájához. Isten azonban, mivel könyörületének kertjéről volt szó, eltávolította ezt a tüzes őrszemet, és Jézus Krisztus a szeretet angyalait állította oda, hogy fogadjanak téged a kegyelem kapujában. Istenhez járulhatsz, mert Isten eljött hozzád. Magára vette a te természetet, és a neve Immánuel, velünk az Isten. Igen, a végtelen Isten emberré vált, és ő, aki megépítette a mennyboltozatot és csillaglámpákat függesztett rá, lejött ide a földre, hogy egyszerű szülők gyermeke legyen, ácsműhelyben dolgozzon, és keresztfán haljon meg, mint a gonosztevők, „az Igaz a nem igazakért, hogy elvezessen minket az Istenhez.” Keressétek őt és mindenképpen megtaláljátok, mert ő maga mondta: „megtaláltok engem, ha kerestek.”

Igénk azonban azt követeli, hogy teljes szívünkkel keressük Istent. Több olyan módja van az Isten-keresésnek, amely bizonyosan bukáshoz vezet. Az egyik az, amikor a szív egyáltalán nincs benne a keresésben. Ezt azok teszik, akik fogják a könyvüket és elolvassák az imádságokat, de sosem gondolják át, vagy azok, akik eljárnak a disszenter istentiszteleti helyre, hallanak másokat imádkozni, de ők sosem csatlakoznak az imádsághoz.

(folytatás a 6. oldalon)

Az újjászületés

Újjászületett keresztyén vagy? Teszik fel egyesek a kérdést. Mondhatni furcsa kérdés, de sajnos manapság, nagyon sokféleképpen lehet keresztyén lenni. A pontosság kedvéért azonban el kell mondanunk azt, amit a Biblia mond, hogy sem a hagyományok megtartása, sem a templombajárás, sem a megkereszte-lés, sem a konfirmálás nem tesz senkit keresztyénné, hanem egyedül újjászületés által válhatunk azzá. Jézus így mondta ezt kora egyik vallásos vezetőjének: „Bizony, bizony mondom néked: ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg Isten országát” (Jn. 3:3). Ennyire komoly dolog az újjászületés: élet-halál kérdése. Mivel tehát ennyire fontos az újjászületés, mert az élet egészére kihat, Kálvin az újjászületést egy olyan változásnak nevezte, amely egy egész életen át tart. Hangsúlyozni akarta ugyanis, hogy „ez a megújulás azonban nem egy perc, nem is egy nap vagy egy év alatt lesz teljessé... ennek a küzdelemnek csak a halál vet véget” (Inst. III 3, 9). Ily módon az újjászületést az egész keresztyén élettel azonosította. El akarta kerülni azt a lehetőséget, hogy újjászületéssel dicsekedjenek olyan emberek, akiknek élete nem igazolja azt. Manapság ugyanis sokan dicsekednek egy bizonyos élménnyel, amelyet újjászületésnek neveznek, miközben életük nem változott meg. Sajnos sok ilyen „újjászületett keresztyén” szégyent hoz a keresztyén névre. Nézzük azonban, hogyan határozza meg a Biblia az újjászületést:

1. Az újjászületés, mint az új élet megfogbanása.

Az újjászületés szónak (palin-genesia) a legtermészetesebb jelentése egy új fogantatás, vagy az új élet létrejötte. Amikor tehát az újjászületésről beszélünk, ezt értjük ez alatt, hogy egy lelkiileg halott ember feltámasztatott. Ezért mondja Jézus Nikodémusnak: „Ami testtől születet test az; és ami Lélektől született,

lélek az.” (Jn.3:6) Csak Isten Lelke által történhet igazi változás az emberben, úgy hogy Isten újjászüli őt. Mit jelent ez a változás? Nem jelenti azt, hogy egy új lelket kaptunk, sem azt, hogy lelkünkben valami minőségi változás történt, hanem azt, hogy értelmünk (Róm.12:2) új, egész életünket meghatározó alapelvet nyert. Makacsságunk és konokságunk, amely Isten ellen irányult megszűnt. Isten Igéje, amely eddig olyan idegen és érthetetlen volt, hirtelen érdekessé vált és értjük már, hogy Isten szól hozzánk az Igén keresztül. Az új élet megfogant és elkezdett növekedni bennünk. Nem mi voltunk azok, akik ezt tettük, hanem Isten volt az, aki megnyitotta szemünket, hogy lás-sunk, aki elvette a kőszívet és hússzívet adott helyette (Ez.36:26).

2. Az újjászületés gyümölcsei.

A fogantatás után azonban még időnek kell elteltie, amíg ez az új élet mindenki számára nyilvánvalóvá lesz. Ennek az új életnek a megjele-nését nevezzük megtérésnek (Tit.3:5). Hogy az új élet megfogbanása és a megtérés között mennyi idő telik el, ezt lehetetlen meghatározni. Valószínű azonban, hogy egyesek esetében, akár nagyon rövid is lehet ez az időköz, mások estében pedig hosszabb. A változás azonban nyilvánvaló kell, hogy legyen. Az újjászületett ember most már, hiszi azt, hogy az Úr Jézus Krisztus az ő megváltója is, bánkodik és szomor-

kodik bűnei miatt, átérzi nyomorúsá-gos állapotát és akarata megújulása által, teljes bizalmát Istenébe veti. Döntése nyilvánvaló kell legyen mindenki előtt, hogy ő most már új ember, akinek van Megváltója, akit szeret, és akinek engedelmeskedik. Az újjászületés gyümölcsei ily módon a bűnbánat, hit és a jó cselekedetek (1Jn.5:1).

3. Az új élet jelei

Mindazokat a dolgokat, amelyeket megfigyelhetünk egy csecsemő estében, azokat megfigyelhetjük, egy lelki csecsemő esetében is.

A kisgyerek sír, ezáltal is kifejezve, hogy szüksége van valamire. Ugyan-ilyen módon, ha újjászületett, a imádság gyakori kell legyen életed-ben. Ugy ahogy a Róm.8:15 is mondja, az Isten fiai szaladnak Istenükhöz, hogy kiálthassák „Abba,

Atya”. Nincs újjászületés ott, ahol nincs őszinte, szívből jövő imádság. A kisgyerek-nek tejre van szüksége. Aki valóban újjászületett, éhezi és szomjúhozza Isten Igéjét (1Pt.2:2). Nem egy unalmas olvasmány számára a Biblia, hanem lelki eledele, amely nélkül nem tud még egy napot sem meglenni.

A kisgyerek mozog és pihen. Az újjászületett ember, ugyanúgy, mint a kisgyereket próbálja felfedezni a körülötte levő világot. A keresztyén ember növekedése ugyanis nagymértékben összefügg azzal, hogy mit tesz. Számára Isten nap mint nap tartogat újat, és Isten akartának keresése, buzgósággal kell, hogy eltöltse (Tit.2:14). Ugyanakkor egy ilyen világban, amelyben úgy tűnik, lehetetlen békességben lenni, az újjászületett ember a zsoltáros szavaival mondja:

„Sőt lecsendesítém és elnémítám lelkemet. Amilyen az elválasztott gyermek az anyjánál; mint az elválasztott gyermek, olyan bennem az én lelkem”. (Zsolt.131:2)

BAGOLY Gyula

A magyar puritanizmus

A történelem kuriozitása a magyar puritanizmus éppen úgy, mint a magyar kálvinizmus. A nyugati kereszténység legkeletibb határterületén és éppen a magyar nyelv használati körében terjedt el Közép-Európában legösszefüggőbb tömböt alkotva a svájci reformáció. Ez felelt meg a magyar lélek szükségleteinek és a körülményeknek. A puritanizmus Angliában keletkezett a XVI. század második felében, de kibontakozása és győzelme az 1640-ben kezdődött angol polgári forradalom néven ismerté vált nagy átalakulás során történt. Az európai kontinensen – Magyarországon kívül és azt megelőzően – egyedül Hollandiában, az ottani reformátusok között gyökerezett meg. Az Angliában üldözött puritánus lelkészek és professzorok ott menedéket találtak és meghonosították eszméiket még a XVII. század elején. Az európai szárazföld számos országában éltek jelentős számú református egyházak. Ezek azonban lényegileg érintetlenek maradtak a puritanizmustól. Kizárólag a magyar reformátusok körében talált nagy visszhangra, hozott jelentős és maradandó változásokat.

A teljes reformáció megvalósításának jelszavával lépett fel és működött a puritanizmus Angliában. Volt mit teljessé tenni az ottani reformáción. A reformáció teljessé tételének igényével jelentkezett a magyar reformátusok körében is. Az egyházszervezet messze nem volt kálvini. Vegyes egyházkormányzat volt érvényben. A helyi kegyurak, vagy patrónusok vezették az egyházat a lelkészek segítségével. A lelkészválasztás a kegyúr és az esperes megegyezése alapján történt. A szabad királyi városokban és mintegy 200 mezővárosban a városi tanács, vagy magisztrátus gyakorolta a kegyúri jogot. Az egyházközségek magasabb kormányzati szerve a traktus, vagy egyházmegye volt. Minden egyházközség lelképásztora tagja volt a traktus zsinatának. Élén a szenior, vagy esperes állt. Az egyházmegyék szuperintendenciákba, más szóval egyházkerületekbe tömörültek, amelyek évente rendszeresen zsinatot tartottak. Vezetőjük a püspök, vagy latinosan szuperintendens volt.

Országos református egyházszervezet a Magyar Királyságban és a Török Hódoltságban nem létezett. Éppen Magyarország kényszerű három részre tagoltsága miatt. Az erdélyi egyházkerület szervezete ugyanez volt, de ez valójában országos egyházat alkotott. Az egyházvezetésben választott nem lelkészi tisztségek nem léteztek. Hierarchikus volt az egyházi vezetés, amibe a kegyurak szóltak bele némileg, de a zsinatokon azok sem vettek részt és dogmatikai, szertartási, egyházfegyelmi és házasságjogi kérdésekben szabad kezét adták a lelkészeknek. Tehát miközben a reformáció szellemében hangoztatták tanítételeikben az egyetemes papság elvét, amely szerint minden keresztény hívő pap és egyenrangú

Isten előtt és az egyházban, ennek az ellenkezője történt az egyházszervezetben.

Pázmány Péter jezsuita szerzetes, majd esztergomi érsek működése nyomán a XVII. század elején a katolicizmus erőre kapott a Magyar Királyságban. A főurak egymás után tértek katolikus hitre. Kegyúri jogukkal élve ezek a főurak birtokaikról elűzték a református lelkészeket és helyettük

*Tisztítsátok el azért a régi kovászt,
hogy legyenek új tésztává, amint hogy
kovász nélkül valók vagytok; mert
hiszen a mi külsőti bárányunk, a
Krisztus, megáldoztatott érettünk.*

(Korintus 5:7)

katolikusokat telepítettek. Saját választott egyházi vezető szervre, presbitériumra volt szüksége a református egyházközségeknek, hogy ügyeiket a saját kezükbe vehessék. Kanizsai Pálfi János esperes 1615-1617 között heidelbergi mintára megszervezte a pápai presbitériumot. Amikor pedig püspökké választottak, 1630-ban a pápai zsinaton a dunántúli református egyházkerület számára a zsinat kötelezően kimondta a presbitériumok felállítását. Ebben az egyházkerületben ezzel meghonosodott a presbitéri egyházigazgatás az egyházközségek szintjén. Az egyházmegyéket és a kerületet továbbra is hierarchikus, esperesi, püspöki kormányzat alatt hagyta. A többi egyházkerület és az erdélyi országos egyház a dunántúli példát a presbitériumok szervezésében nem követte, pedig az ellenreformációval szemben hatékonyaknak bizonyultak a presbitériumok. Az egyházi életre, egyházfegyelmemre is jótékonyan hatottak.

A puritanizmus második, egyházat megtisztító törekvések arra irányult, hogy a szertartások katolikus maradványainak elhagyását kikényszerítse. Az evangéliumnak mondtak ellent a pompázatos szertartások. Nem pompázatos voltuk jelentette a legnagyobb veszedelmet, hanem hogy szimbólumaik kifejező eszköztára nem a tiszta evangélium üzenetét jelenítette meg. E téren az anglikán egyházban tényleg sok tennivalót talált ez a mozgalom. De találtak a magyar református egyházban is e szellemmel átitatva hazatért diákok.

(folytatás a 9. oldalon)

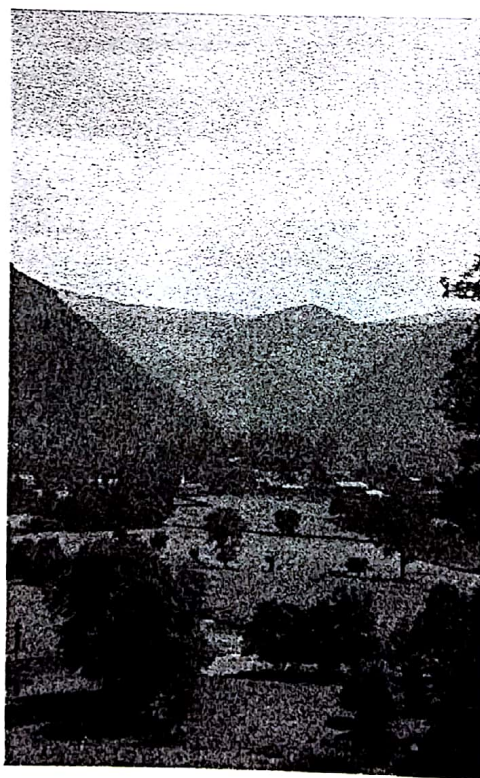
Krisztusnak élni

"...azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, ezután ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámasztatott." 2 Kor. 5:15

Akiket Isten elhív, azokat meg is igazítja, akiket megigazít, azokat meg is dicsőíti (Rom. 8:30). De még mielőtt megdicsőíti őket, meg is szenteli őket. Még mielőtt megdicsőítené őket, Ő kell, hogy megdicsőüljön bennük, amiként a Fiúban is megdicsőült (Jn. 17:4). Hogyan dicsőül meg az Atya a fiakban? Ahhoz hasonló módon, ahogyan megdicsőült a Fiúban. Hogyan dicsőült meg az Atya a Fiúban? Úgy, hogy a Fiú az Atya akaratát cselekedte. Ki tesz képessé minket arra, hogy az Isten akaratát cselekedjük? Isten Lelke.

Miért halt meg Krisztus? Azért, hogy nekünk bűnbocsánatot és üdvösséget szerezzen

- felelnénk kevés gondolkodás után. Az ígénk más választ ad. A Fiú azért halt meg és támadt fel, hogy mi is meghaljunk a bűnnek és éljünk az Istennek. Hisszük és valljuk, hogy Krisztus, halála és feltámadása által nekünk bűnbocsánatot és örök életet szerzett, de nem "csak" ennyit. Krisztus ugyanis azért halt meg - az ígénk szerint-, hogy akik élnek ne maguknak éljenek, hanem az Istennek. A megváltás legfőbb célja tehát nem az ember

üdvössége, hanem az Isten dicsősége. Hogyan valósul ez meg? "... a mi óemberünk övele megfeszítettett, hogy megerőtlenüljön a bűnnek teste, hogy ezután ne szolgáljunk a bűnnek....ezenképpen gondoljátok ti is, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek a mi Urunk Jézus Krisztusban." Rom. 6:6,11. Ha a teremtés célja Isten dicsősége, akkor mennyivel inkább a megváltás, amelyben a Szentháromság második személynek kellett emberré lennie,

szenvednie és meghalnia. A liberális teológusok álláspontja szerint, a megváltás végső célja az, hogy az ember boldog legyen. A református teológia vallja, hogy a megváltás végső célja Isten dicsősége.

Mit jelent magunknak élni? Szabad lenni Istentől és az Ő törvényétől (igéjétől), továbbá megkötözve lenni saját elképzeléseink, szolgai akaratunk, bűnös vágyaink által.

Mit jelent Istennek élni? Szabad lenni bűnös énemtől, és elkötelezve lenni Istennek, az Ő igéjének. A mai érdekorientált világban lassan elveszti értékét, jelentőségét ez a szó: elkötelezettség. Kit érdekel és ki akarja ezt ma komolyan venni. A keresztyénnek elkötelezettnek kell lennie Istenhez és az Ő igéjéhez. Mit jelent ez? Azt, hogy életemet Isten igéjéhez szabom, nem a divathoz, nem a közvéleményhez, hanem egyedül Isten igéjéhez. Életem minden területén Isten igéjét fogadom el oktatómnak. Istennek élni azt jelenti, hogy engedelmeskedek Neki. Továbbá azt jelenti, hogy odaszánom magamat Neki. Odaszánom döntéseimet, gondolataimat, időmet, fiatalságomat, párkapcsolatomat, terveimet, stb. Odaszánni magunkat úgy, amint Jézus Krisztus odaszánta magát az Atyának. Nem önmaga hasznát nézte, hanem az Atya dicsőségét és népének üdvösségét. "Ne szánjátok oda a ti tagjaitokat hamiságnak fegyvereiül a bűnnek, hanem szánjátok oda magatokat Istennek, mint akik a halálból életre keltetek, és a ti tagjaitokat igazságnak fegyvereiül az Istennek." Róm. 6: 13.

Istennek élni: új életet élni, új szokásokkal, új gondolatokkal, új beszéddel, új cselekedetekkel, új érdeklődéssel. Istennek élni: szent, tiszta életet élni. Isten igéje szerint élni: Ti asszonyok a ti saját férjeteknek engedelmesek legyetek, mint az Úrnak. Ti férfiak szeressétek a ti feleségeket, miképpen a Krisztus is szerette az egyházat és Önmagát adta azért. Ti gyermekek szót fogadjatok a ti szüleiteknek az Urban. Tiszteljé a te atyádat és a te anyádat. Ti atyák ne ingereljétek (ne bosszantsátok) gyermekeiteket.

(folytatás a 8. oldalon)

BELÉPÉS AZ ÓSZÖVETSÉGBE

A Bibliának két fő része van: Ószövetség és Újszövetség. Természetesen ez a felosztás Jézus eljövedele után alakult ki, mert addig csak szent iratok gyűjteményéről beszéltek. De miután az apostolok és munkatársaik újabb szent irat gyűjteményt hoztak létre, elterjedt az Ószövetség és az Újszövetség megnevezés. Az előbbi kifejezés nem más, mint az ószövetségi hivatkozás a törvényre. „És felment a király az Úr házába, és Júdából minden férfi és Jeruzsálem minden lakosa vele volt; a papok, a próféták és az egész nép kicsinytől fogva nagyig. És minden beszédét elolvasá előttük a szövetség könyvének, amely megtaláltatott az Úr házában.” (2.Kir. 23:2) vö. 2.Kor. 3:14-el.

Ez a megnevezés tehát hangsúlyozza az Ószövetség központi témáját: Isten szövetséget köt az emberrel, amely azonban nem közmegegyezésen alapszik, hiszen a résztvevő felek nem egyenrangúak. Isten, mint a nagyobb fél, elrendeli a feltételeket és a követelményeket, innen ered a hagyatkozás gondolata (görögül diathéké, latin megfelelője a testamentum szó).

Az Ótestamentum héberül íródott. A kivételt képező néhány igevers (Ezsd. 4:8-6:18, 7:12-12-26, Dán. 2:4-7:28) pedig arámul, mely a héberhez hasonlóan a sémi nyelvcsalád körébe tartozik, akár az asszír, babiloni, ugariti, arab vagy föníciai.

A szerzők zsidók voltak, számuk pedig 30 körül van. Különböző családi háttérrel, képességekkel, ismeretekkel és tisztségekkel rendelkeztek. Mózes, Kr.e. 1450 körül írta az Ószövetség első öt könyvét, az utolsót pedig Malakiás Kr.e. 450 tájékán. Ezek szerint 1000 év alatt jött létre az Ószövetség 39 könyve.

A könyvek felosztása és sorrendje változott a történelem folyamán. Kezdetben a sorrend nem okozott gondot, hiszen egyes bibliai könyvek külön tekercsekre íródtak. Az első

században azonban felfedezték a kódexet¹, melynek használata már a második és harmadik századokban elterjedt a keresztyének között, így lehetőség nyílt az Ószövetség könyveinek összefoglalására egy kötetben. Végül a kódexek fokozatos elterjedése a ma használt sorrendet eredményezte.

A protestánsok három fő részre tagolják a 39 könyvet:

- 1.) az első tizenhét könyv, Mózesről Eszterig terjedő könyveket foglalja magába, és *Izrael történelméről* számol be a Kr.e. 5. századig.
- 2.) a következő öt könyvet, Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek éneke, bölcsességi és költészeti írásoknak nevezzük.
- 3.) a megmaradt tizenkét könyv pedig a *próféták üzeneteit* tartalmazza.

A zsidók hasonlóan három részre tagolják a Tanakot, ahogyan ők az Ószövetséget nevezik, és 24 könyvről beszélnek. Honnan a Tanak elnevezés? A hármas felosztás, *Torah* (törvény), *Naviim* (próféták) és *Kethubim* (írások) kezdő betűiből. A Lukács 24:44-ben így olvasunk erről: „... amik megíratk a Mózes törvényében, a prófétáknál, és a zsoltárokban én felölem.” Miért csak 24 könyvről beszélnek? Azért, mert egyes ószövetségi könyveket egy könyvként tartanak számon. A törvényhez Mózes 5 könyve tartozik. A prófétákhoz 8 könyv: Józsué, Bírák, 1-2 Sámuel, 1-2 Királyok, Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel és a Kispróféták. Az írásokhoz pedig 11: 3 költészeti könyv Zsoltárok, Példabeszédek, Jób, 5 tekercseknek nevezett könyv: Énekek éneke, Ruth, Jeremiás siralmi, Prédikátor, Eszter és 3 történelmi könyv: Dániel, Ezdrás-Nehémiás, 1-2 Krónikák. A Tanakban tehát összesen 24 könyv van, melyeknek tartalma teljesen megegyezik az általunk használt Ószövetség tartalmával.

Arról, hogy miért van a Septuagintában 53 könyv, a katolikus Ószövetségben pedig 46, és egyáltalán kik döntötték el, hogy milyen könyvek kerüljenek be az Ószövetségbe, a következő számban olvashatunk.

PÁLL Levente

¹ A könyvnyomtatás elterjedése előtti időből származó kézzel írott könyv.

(folytatás az első oldalról)

Irányítás és buzdítás a keresőknek

Azok teszik ezt, akik esténként térdre borulnak, kegyes szavakat mormognak, de sosem gondolkodnak; akik az isteni dolgok tekintetében olyan kevésbé gondolkodnak, mintha az evangélium legenda vagy vénasszonyos fecsegés lenne. Utazásaim közben láttam fiatal nőket, akik azokat az értéktelen regényeket olvasták, amelyeket a vasútállomáson vásároltak, és könnyeket pazaroltak képzelt hősökre és hősnőkre, ugyanakkor érzelm nélkül fogadják őket is, és mások is azt, amit Isten fenségéről és szeretetéről hallanak. Drága barátom, sosem találod meg az Urat, ha szív nélkül és átgondoltság nélkül keresed. Ha valamelyikötök külső vallásosságba esett és szív nélkül keresi az Urat, a keresése hiábavaló.

Némelyek csalárd szívvel keresik Istent. Lángolnak a buzgalomtól és szeretnék ezt barátaik tudtára adni, mert úgy beszélnek, ahogy Jehu Jehonádábhöz: "Jöjj velem és lásd meg, hogyan buzgólkodom az Úrért", a szívük azonban nem igaz az Úr iránt. Kegyességük érzelmi tettetés, nem pedig a lélek mély átélése. Óvakodjatok a hamis vallásos gerjedelemtől! Isten megszabadít minket a hazug szívtől, mert halálos fekély, és az Úr megtalálására vonatkozó összes reménységre vezetés.

Egyesek kétszívűséggel keresik őt - ahogyan a zsidók mondják, egy szívvel és még egy szívvel. Egyik szívük Isten felé fordul, a másik pedig a bűn felé: egyik szívük a bűnbánat, de a másik a törvényszegésre irányul. Örömet szolgálnak egyszerre Istent és Mammont; oltárt építenek Jahvénak, de Dágot is helyén tartanak. Ha megosztott a szíved, híjával találatasz. Azok az imádságok, amelyek csak egy szárnnyal szállnak föl, sosem érnek fel a mennybe. Óvakodj a kétszívűségtől.

Vannak, akik félszívvel keresik Istent. Némileg érdeklődnek és nem teljesen közömbösek; amikor olvasnak vagy énekelnek, valóban átgondolják, de a gondolkodásuk nem túl intenzív. Mivel minden dologban felületesek, a mag köves talajra hullik, és hamarosan elszárad, mert nincs elég mélyen a földben. Az Úr őrizzen meg minket ettől!

Ti, akik Krisztust keressetek, ne feledjétek, hogyha meg akarjátok találni őt, nem szabad sem szív nélkül, sem csalárd szívvel, sem kétszínű szívvel, sem félszívvel keresnetek őt, mert ezt mondja az Úr: „Megtaláltok, ha teljes szívvel folyamadtok hozzám.” Félszívvel senki sem tud elérni semmit a világban. Ha valaki pénzt akar, reggel, délben és este kutatnia kell utána. Ha valaki tudásra szomjazik, nem töltheti kanállal az agyába a könyvek tartalmát; ha tudós akar lenni, akkor olvasnia és tanulnia kell. A nagy felfedezők, kiváló művészek és hatásos szónokok mind keményen dolgozó emberek. Händel, aki olyan fenséges muzsikát komponált, olyan sokat muzsikált csembalóján, hogy az állandó használat miatt a billentyűk olyanok lettek, mint a kanalak. Semmit sem lehet buzgóság nélkül végezni, és nem várhatod, hogy Istenre találj, bűnbocsánatot nyersz és kegyelmet kapsz, míg csak a fél szemed van nyitva, a másik fél pedig alszik. Mit is mondott Jézus? „A mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosak ragadják magukhoz.” A menny égi bástyáit orcátlan erőszakossággal kell megrohamozni. Meg kell ragadnod a menny kapujának kopogtatóját, és ki ne engedd ujjaid közül úgy, hogy csak finoman ütögetsz vele, hanem dörömbölj újra és újra a kegyelem kapuján. Ó, kopogj, kopogj és megint kopogj, mert csak akkor nyílik meg az ajtó, ha teljes szívedből zörögsz. Biztos vagyok benne, ha bizalmasan elárulnám, hogy ott a középső ülések alatt fél mázsa puskapor van elhelyezve, és hamarosan fölrobbanhat, nem maradnátok sokáig itt, hanem teljes szívvel igyekeznétek kifelé. Azonban a puskapor által okozható rombolás semmi

ahhoz a megsemmisítő pusztuláshoz képest, amit Isten haragja hozhat az ember testére és lelkére. Isten haragja marad mindenkin, aki nem tér meg. Isten mindennap haragszik a bűnösre, és ha így van, akkor az elképzelhető legveszélyesebb helyzetben vagy. Hamarosan meg fogsz halni. Ne sértődj meg azon, hogy figyelmeztettek erre. Vasárnaptól vasárnapig majdnem változatlanul mindig vannak olyan hallgatók, akik meghalnak. Bizonyos, hogy itt a gyülekezetben egy év alatt hetente egynél több barátot elveszítünk. Igaz tehát, hogy hamarosan meg kell halnotok, és hogy merítetek behunyni szemeteket minden halállal kapcsolatos dolog előtt, anélkül, hogy reményetek lenne a hallhatatlan örömről? Hogy tudjátok elviselni a gondolatot, hogy úgy álljatok Alkotótok és Szabadítótok félelmetes törvényszéke elé, hogy nem mosdottatok meg a drága vérben? Hogy érzitek magatokat az életetek első napjától kezdve mostanáig elkövetett összes bűnökkel, amelyek malomkőként húzzák a nyakatokat, hogy örökre elsüllyedjétek? Gondoljatok erre, és akkor jó okotok lesz Isten teljes szívvel való keresésére. Arról se feledkezzetek el, hogy a halál után jön az ítélet. Mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt. Könnyörgöm, idácoljatok Isten haragjával, ne szálljatok szembe határtalan nemtetszésével. Bizonyára minden épesszű ember, aki tudja, hogy ilyen veszélynek van kitéve, egész szívével keresni fogja az Urat. De miért van az, hogy amikor az ember teljes szívével keresi Istent, akkor mindenképp megtalálja? Megmondom nektek. Az egyetlen Őt, amelyen megtalálhatjuk Istent, Jézus Krisztus. Egyedül általa találkozhat az ember Istennel, sehogy másképp, és ahhoz, hogy eljuss Jézus Krisztushoz, semmi egyebet nem kell tenni, csak egyszerűen hinni benne. Higgy abban a bizonyágtételben, amelyben Isten Jézusról tesz tanúságot, bízd magad Jézus Krisztusra és tiéd az Üdvösség. A megváltó ige közel van hozzád, a te szívedben és a te szívedben, és azért van az, hogy amikor az ember teljes szívéből keresi az Urat, megtalálja őt, mert mielőtt még hívták volna, az Úr már kész volt a válasszal. Jézus mindig készen volt; a keresőt azonban más vágyak és más gondolatok felkészületlenné tették. Ott voltak a bűnök, a testi gyönyörök és mindenféle akadály, hogy gátolják az embert. Amikor valaki teljes szívével keresni kezdi Istent, ezeket a dolgokat elhagyja, és rögtön meglátja Jézust. Azután ez az ember taníthatóvá válik, mert amikor ma menekülőben van a veszélyből, örömeiben elfogadja, amit mások mondanak neki. Ha eltévedtem és félek, hogy belessek egy szakadékba, a legkisebb gyermeknek is örülök, aki a helyes útra igazít. Aki teljes szívével keresi Istent, gyorsan fölfogja a dolgokat. Korábban tökfilkó volt, mert szíve ebben a keresésben nem vett részt. Amikor valaki teljes szívével keresi Istent, nincs szükség arra, hogy szép prédikációkat mondj neki; nem hiányolja az ékesszólást; csak mondd el neki, hogy Jézus Krisztus a világra jött, hogy a bűnösöket üdvözítse, és azt, hogy „egyetlen pillantás a Megfeszítettre, életet jelent”, és ő ráveti magát erre. „Ez kell nekem”-modja. Isten Lelke oltotta bele a tanulás vágyát, így rögtön felfogja a hallott üzenetet, és hisz Jézus Krisztusban. A félszívű, szív nélküli, vagy kétszívű ember nem fogja meglátni azt, ami olyan világos, mint a nap, és nem fogad el egy örömhírt, ami éppolyan dicsőséges Istennek, mint amilyen egyszerű az embernek. Felszólítalak hát téged, aki az Urat keresed, hogy telje szíveddel tedd, mert nem várhatsz örömet a Szent Lélek által, míg gúzsba nem kötöd csapongó hajlamaidat, elkóborolt vágyaidat, és egész lényed buzgón nem keresi Istent Jézus Krisztus által.

Charles H. Spurgeon

Robert Boyle

Ebben a számunkban minden idők egyik legnagyobb kémikusáról lesz szó. Robert Boyle a világ egyik leggazdagabb emberének a fiaként jött a világra. Édesapja egy kevés pénzzel ment Írországba felépíteni otthonát, azonban kemény munkával és a bibliai módszerek alkalmazásával hatalmas vagyonra és hímvévre tett szert. Munkát adott az embereknek és jólétben tartotta népét. A maga birtokán nagyon szerették, de becsületessége miatt a többi angol földesúr gyűlölte.

Robert Boyle is becsületes volt, akár édesapja, akinek mindig bevallotta csintalanságait. Mivel már kiskorától jelesen tanult, édesapja elengedte egy európai körútra bátyjával együtt. Útközben vihar kerekedett, félelem fogta el, és elgondolkozott azokon amiket a rendszeres Biblia tanulmányozásai alatt olvasott, és megértette, hogy nem kell félnie a haláltól, ugyanis Jézus Krisztus érte személyesen is meghalt, és ha ezt hiszi akkor bizonyosan örök élete van.

Etonban, Anglia legjobb iskolájában tanult, ahol egyik tanára arra hívta fel figyelmét, hogy nem kell mindent elhinni, amit az ókori görög filozófusok tanítanak, hanem kell alkalmazni a kísérleteket, hogy következtetéseket vonhassunk le. Mivel általánosan elterjedt volt az a hit, hogy minden, amit egy tudósna tudni kell meg van írva a görög filozófusoknál, ezért a kísérleti módszert nagyon kevesen használták. Tanára befolyására Robert a kísérleti módszer híve volt.

Robert édesapja és két fivére az ír lázadás áldozata lett. Boyle édesapja volt az egyetlen angol nagyr, aki vagyonát is feláldozva az angolokat védte Írországbán. A többi angol átkelt a tengeren és inkább a királytól koldulta a segítséget. Mivel édesapja elvesztette vagyonát, Robert a tanárától kért kölcsön pénzt, hogy visszamehessen Londonba.

Robert Catherine nővérének londoni lakására költözött, mely egy „Láthatatlan Kollégiumnak” volt a székhelye, ahova a kor legnevesebb tudósai gyűltek össze tudományos megbeszélésekre és bemutatókra. Oda járt Christopher Wren, London későbbi újjáépítője, John Milton, és mások. Robert rendszeres résztvevője volt ezeknek az alkalmaknak és azt tervezte, hogy egy laboratóriumot szerel fel magának, hogy kísérleteket végezhesen.

Mivel valamiből meg kellett élnie átvette a háború miatt paragon maradt örökségét: Stalbridge-t. Itt rendbe hozta a házat és kitűnő üzleti érzékkel az egész birtokot nyereségessé tette. Így létrehozhatta a világ egyik legjobb laboratóriumát, ahol elvégezte első kísérleteit.

Az angol forradalom kitörtével Cromwel Oliver került az ország élére. Ő a régi oxfordi tanárokat mind kitette, mert a király mellett foglaltak állást. Helyükbe sokkal tehetségesebb embereket nevezett ki. A „Láthatatlan Kollégium” sok tagja ott kapott állást. Boyle-t is felkérték, hogy vállaljon tanári állást, ő

azonban visszautasította, de átköltözött Oxfordba. Itt talált rá egy árva gyermekre, aki a diáktársai asztalán maradt ételmaradékokból élt. Robert Hooke, az árva gyermek, Boyle asszisztense lett, aki ugyancsak ismertté vált felfedezéseiért.

II. Károly király került ismét az angol trónra, aki elismerte Robert Boyle minden munkáját. Nemesi címet ajánlott neki, ő azonban visszautasította ezt mondva: „kevés személyes értéket látok egy olyan cím mögött, mint herceg vagy earl... nem fogadhatom el”. Egy magas egyházi pozíció ajánlatát sem volt hajlandó elfogadni: „Egyes embereket nem érdekli Isten szolgálata. Azt

mondják, hogy a papok csak azért beszélnek, mert fizetik őket. Azt hiszem nagyobb hatással lehetek az emberekre, ha magán személyként dolgozom továbbra is”. A harmadik ajánlat Eton igazgatói állása volt, melyet szívesen elfogadott, hisz örömet lelte a

diákok tanításában.

Ezután összehívta a „Láthatatlan Kollégiumot” és javasolta, hogy a királytól kérjenek engedélyt egy tudományterjesztő társaság létrehozására. Így alakult meg a „Királyi Társaság”, amely később fő szerepet játszott a tudományok terjedésében.

Robert Boyle saját költségén lefordíttatott és kiadatott 5000 ív Bibliát. Ez volt az első ív bibliafordítás. A londoni tűzvész után számos hajléktalant támogatott. Isten dicsőségére munkálkodott nem sajnálva azt odaadni, amit Istentől kapott.

Élete vége felé találkozott Isaac Newtonnal, aki egy kéréssel kereste fel. A király rendeletet hozott, hogy minden állami hivatalnok írja alá az anglikán egyház 39 cikkelyét. Newton visszautasította az aláírást, mert tudta, hogy azokból egy néhány cikkely nem Biblikus és ellenkezett hitével. Ezért el kellett hagynia Cambridge-t. Boyle közbenjárt érte a királynál és Cambridge visszakapta legjobb tanárát. Később saját maga nem fogadta el a Royal Society vezetését, mert nem akarta aláírni a 39 cikkelyt.

1691. december 30-án örökre hazatért Megváltójához.

CURCUBET Gábor

Budapesti szolgálatom

Az elmúlt hat hónap eseményeit és eredményeit értékelve, azt mondhatom, hogy nagyjából minden úgy történt, ahogyan elképzeltük. Az Úr nagyon nagy kihívás elé állított, mert Zsuzsával ketten egyszerre lettünk ifjú házaspár és kezdő misszionáriusok.

Az eddig szerzett tapasztalatokat és élményeket röviden próbálom megosztani szolgatársaimmal és a Keskeny Út többi olvasóival.

A munkánk során megismert emberek között még kevesen vannak, akik hűségesen ragaszkodnak az evangéliumhoz, és azt alkalmazni is akarják életükben, de örvendünk, hogy egyáltalán léteznek ilyen emberek. Isten ezáltal is tanít, hogy megbecsüljük a keveset is. Vannak, akik szeretnek hozzánk járni, velünk beszélgetni, de az evangéliumtól egyelőre elzárkóznak, a bibliaórákra nem jönnek el. Mások szívesen fogadják az evangélium üzenetét, de még nem látják fontosnak a megtérést vagy nem akarják túlzásba vinni vallásos érzelmeiket. Elég szomorú látni, hogy a Sátán milyen jó munkát végzett az elmúlt évtizedekben ebben a városban, mert az emberek nagy része büszkén vallja magát ateistának. Érdekes, hogy a legtöbb ember számára nem a megtérés, az Istenhez való fordulás jelenti a nagy kérdést, ahogyan ezt Erdélyben tapasztaltam, hanem egyszerűen Isten létezését kérdőjelezi meg. Sok fiatal úgy beszél Istenről, mint a

haverjáról. Mások azért nem hisznek benne, „mert soha nem látták, soha nem kaptak semmit tőle, soha nem segített rajtuk, amikor bajban voltak.”

A nagyvárosnak vannak előnyei és hátrányai is. Egyrészt az emberek elég könnyen elfogadják a másságot, nem okoz gondot nekik, hogy létezik más református hitvallású magyar közösség is a Magyar Református Egyházon kívül. Előnyt jelent a rengeteg lehetőség, ahogyan elérhetjük az embereket. Másrészt, ott vannak a hátrányok is. A sok lehetőség közül nehéz felismerni azt, amelyiket használni is szeretnénk. A rengeteg szórakozási lehetőség, a különféle rendezvények óriási konkurenciát jelentenek, mert a hétköznapi rohanás után hétvégén sokan inkább elmennek szórakozni, minthogy bibliaórára járjanak.

A nagy rohanás, az emberek bizalmatlansága, különös gondot jelentenek a családlátogatásnál. Van olyan ismerősünk, akivel hónapokig csak telefonon keresztül tudjuk tartani a kapcsolatot. Nagyon kevesen engednek be vagy hívnak meg otthonaikba. Sokan a kényelmesebb változatot választják: eljönnek, meghallgatnak és elmennek. Igazi sikerélményt ad, ha valakit otthonában is meglátogathatunk, mert az illető személy ezzel fejezi ki bizalmát és érdeklődését irántunk. A látogatókkal kialakított személyes kapcsolat kulcspontot jelent a szolgálatban, mert sokszor egy pohár meleg tea, egy kis keksz és az őszinte együttérzés megérteti látogatóinkkal, hogy nemcsak a leendő gyülekezeti tagot látjuk benne, hanem feltételek nélkül próbáljuk szeretni és megérteni őket.

Az aratnivaló sok a munkás kevés, könyörgünk az aratás Urának, hogy küldjön új aratókat, és a jelenlegi munkásokat tartsa meg a szolgálatában. Pál apostol szavaival ajánljuk magunkat mindenben, mint Isten szolgálói, sok türelemmel, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, képmutatás nélküli szeretetben. (2Kor 6:4,6) *A mi szánk megnyílt ti néktek, korinthusiak (budapestiek), a mi szívünk kitárult... viszonzásul, tárjátok ki ti is szívetekeket.* (2Kor 6:11,13)

ZOLTÁN Zsolt

(folytatás a 4. oldalról)

Ti szolgák (munkások), engedelmesek legyetek a ti test szerint való uraitoknak ...nem a szemnek szolgálván, mint akik embereknek akarnak tetszeni, hanem mint Krisztus szolgálói, cselekedvén az Istennek akarata lélekből. Ti is urak, ugyanazt cselekedjétek övelük, elhagyván a fenyegetést, tudván, hogy a ti Uratok is mennyben van, és személyválogatás nincsen Önála (Ef 5 és 6). Istennek élni: az Ő akarata szerint élni, az Ő dicsőségére élni. Istennek élni: a Lélek gyümölcseit teremni (szeretet, öröm, békesség, béketűrés,

szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség). Istennek élni: megszentelni a vasárnapot, Istent úgy tisztelni és imádni, ahogyan Ő kéri, lélekben és igazságban.

"Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának" (Róm 14:7).

Kinek akarsz élni kedves olvasó? Önmagadnak vagy az Istennek? Ha az Istennek akarsz élni, kérjed Isten Lelkének segítségét, aki "szív szerint késszé és hajlandóvá tesz arra, hogy ezentúl Őneki élj". Úgy legyen.

SIKÓ Mihály

A reformáció korában Kálmáncsehi Sánta Márton inkább Bullinger, mint Kálvin reformációjának irányát képviselte. Utcai ruhában prédikált és végezte a szent szolgálatot. Az oltárt eltávolította a templomból és az úrvacsorát két szín alatt, kovászos kenyérrel és borral osztotta. A szent edények nem kellett, hogy nemesfémről készüljenek. Általánosan étkezésre használt edényekkel is megelégedett. Elterjedt az óntá- nyér, kehely, pohár, kancsó, de lehetett cserép vagy fa is (utóbbi tányérnak, pohárnak). A temetéseken a család kísérte ki a temetőbe az elhunyt porhüvelyét és énekléssel, imádsággal hantolta el. Egyházi szertartás nem volt. Az imádság nem az elhunytért hangzott, hiszen a reformáció tagadta a holtakért történő közbenjárás lehetőségét. Majd a főistentiszteleten megemlékezett a lelkész a gyászesetről és a feltámadás hitének vigasztalását kérte az élőkre.

A templomi éneklésben a gyülekezeti énekre került a hangsúly. A graduális éneklés, melyben a lelkész és a kántor, illetve a gyülekezet felelgetve énekel, sőt karének is helyett kapott, elmaradt, vagy visszaszorult. A XVII. század elején a református egyház megcsontosodott teológiai felfogású vezetése változtatott a szertartásokon. Bonyolultabbá és látványosabbá tette azokat. Ezzel is gátját kívánta szabni a terjeszkedő katolicizmusnak. Az úrvacsorát az előkelő egyháztagnak házhoz vitték (nemcsak a betegeknek), a templomban pedig székükhöz. A puritánok ezzel szemben a reformátori, mindenek előtt a kálvini egyszerűségű szertartásokat állították vissza, vagy vezették be, ahol még azok ismeretlenek voltak és ahol módjuk volt rá. Mindezt hitelvi alapon és nem a művészet elvetése okából tették. A puritán nem jelent egyet a primitívvel, ahogyan manapság sokan értelmezik.

A puritánok harmadik programja a hitébresztés volt. A reformáció főleg az értelem és az akarat körében mozgott. Az emberek ismerjék, értsek meg az igaz hitet és akarják követni azt. A puritánok az érzelm területét is bekapcsolták és érzelmi kötődést akartak munkálni. Az emberek érzelmileg is bánják meg bűneiket és eleven érzéssel teli hittel, nem pusztán észbeli elhívással térjenek meg és járjanak boldogan a megigazulás és megszentelődés útján. Tömegevangélizációkat tartottak. Ezek ekkor jelentek meg a magyar reformátusság körében. Megtérési hullám, lelki ébredés, az angol puritánok nyelvén szólva „revival” söpört végig Erdélyben, a Magyar Királyságban és a Török Hódoltságban. Az egyházközösségek önigazgatására presbitériumokat választottak melyekben a megtértek jártak az élen. A hit ápolására kb. 30 hitépítő áhitatossági könyvet – sok esetben könyvecskét – adtak ki számtalan kiadásban hihetetlenül magas példányszámban. Ezek a könyvek az 1850-es évekig újra és újra megjelentek, mintájukra újabbak keletkeztek a későbbi évszázadokban.

A puritánok negyedik programja az iskolázás és a tudományos képzés, tudományos munka támogatását tűzte ki maga elé. A reformáció iskolázási, tudománytámogatási törekvésének fokozott érvényre juttatása volt a célja. A puritánok a teremtéskor Isten által az embernek adott felhatalmazást és kötelezést komolyan vette: „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen!” (I Móz.1:28b) Hitték a puritán tudósok, hogy harminc év alatt megismerhetők a természet törvényei és azok felhasználásával a természeti jelenségeket uralma alá tudja vonni az ember. A betegségek, éhségek, természeti csapások leküzdhetők lesznek. Mindezt Isten parancsára és az Ő nagyobb dicsőségére.

Hazánkban az iskolázás terjesztése, a tananyag és a tanítási módszer korszerűsítése, a puritán eszmék terjesztése állt a puritánok rendelkezésére, hogy vallási indíttatású tudományos és kulturális elképzeléseiket megvalósítsák. Az elemi népoktatást, az un. nemzeti, vagy

magyar (tannyelvű) iskolák kötelezővé tétele volt a szándékuk. Megvalósítása nem sikerült. A nők iskolázása terén nagyot léptek előre.

Az 1646. évi szatmárnémeti nemzeti zsinat elítélte a puritanizmust és a presbitéri egyházigazgatást egyelőre megvalósíthatatlannak tartotta, de a nemzeti oktatás és a nők oktatására nézve törvénybe iktatta azok ajánlását. Anélkül persze, hogy a törvény említette volna, hogy azok puritánus kezdeményezésűek.

Jelentős tudományos munkák kerültek ki hazai, vagy hazánkban működő puritánus, vagy hozzájuk közel álló tudósok tollából. E munkák enciklopédikus jellegűknél fogva, a tanítás megkönnyítésében gyakorolt hatásuknál fogva nagy jelentőségűek voltak. E munkák egyik-másikában megfogalmazódott, pl. Martonfalvi Tóth Györgynél, hogy a jobbágyrendszer nem Isten rendelésével megegyező társadalmi berendezkedés, mert Isten testvérek teremtette az embereket.

Dr. CSOHÁNY János

Heti szolgálati alkalmak

	Barót	Brassó	Szamosújvár	Szek	Székelyudvarhely	Marosvásárhely
telefon	067-377369	068-183559	092-459594	064-228261	094-246095	065-160701
kedd	17-gyerekb.				19-hitvallás	
szerda		18-imaóra.		20-bibliaóra	19-bibliaóra	
csütörtök	19-bibliaóra	18-bibliaóra	19-bibliaóra			17-bibliaóra
péntek		17-gyerekb.		20-bibliaóra		
szombat		17-bibliaóra	14-gyerekb.	11-gyerekb.		
vasárnap	10-istentisz. 11-gyereki.	11-istentisz. 17-hitvallás	11-istentisz.	11-istentisz. 17-bibliaóra 19-bibliaóra	10-istentisztelet	10-istentisztelet 18-bibliaóra
	Beregszász	Budapest	Rava	Miskolc	Kézdivásárhely	Szovata
telefon		1-2177757	065-578749-21	46-412558	094-307550	065-577592
csütörtök			14-bibliaóra			
péntek					18-bibliaóra	
szombat		18-bibliaóra				
vasárnap	10-istentisz. 16-bibliaóra	11-istentisz.	11-istentisz. 14-istentisz.	10-istentisz. 17-istentisz.	9.30-istentisz.	10-istentisztelet 16.30-gyerekb. 18-bibliaóra

Megállni az igazságért című könyv jelent meg a Károlyi Gáspár Teológiai és Missziói Intézet Alapítvány kiadásában, melyet minden kedves olvasónk figyelmébe ajánlunk.

Ez a könyvecske azt mutatja be, hogy a Biblia parancsa alapján a hívők nem támogathatnak és nem lehetnek közösségekben olyan 'keresztény' vezetőkkel, akik tagadják az üdvösség biblikus útját. A tévedésektől való elkülönülés nagyon lényeges újszövetségi tanítás, melynek az elhanyagolása sok - egykor tiszta - felekezet, misszió és bibliaiskola, valamint keresztény egyetem összeomlásához vezetett szerte a világon. Mégis, sok keresztény továbbra is figyelmen kívül hagyja az Úr beszédét.

A szerző dr. Peter Masters 1970 óta a London belvárosában lévő Metropolitan Tabernacle lelkésze.

Várjuk a beszámolókat a missziói mezőkről!

Kedves szolgatársaink, olvasóink! A Keskeny Út várja szolgálatokkal kapcsolatos írásaitokat, híreiteket. Ha egyszerűen csak el szeretné mondani a nyilvánosság előtt, hogyan találkoztál Megváltó Jézussal, azt is megírhatod. Ne feledd, a keresztény újságírás is egy szolgálati forma!

Keskeny Út

KESKENY ÚT

A Károlyi Gáspár Teológiai és Missziói Intézet havonta megjelenő lapja.

Felelős szerkesztő: PÁLL Zoltán

Cím: Brassó, 2200-Ro, Zizinului u. 35, Bl.10, sc.B, ap.7.

Tel.: 068/183-559, E-mail: reformed@deuroconsult.ro

A KGTM címe: Miskolc, Kartács u. 1., 3527-H

Tel/Fax: 46/412-558. E-mail: kgtmi@mail.matav.hu

Internet: <http://www2.deuroconsult.ro/~reformed>